

ศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา*
A STUDY OF THE REQUIREMENT FOR LIFE QUALITY DEVELOPMENT
OF ELDERLY IN TAMBOL CLONGDAN COMMUNITY,
RANOD DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE

สุภัทชัย คำสีไหม

Suphatchai Damsimai

ไพรัตน์ ฉิมหาด

Pairat Chimhad

พระครูวิรัตธรรมโชติ

Prakhuviratdrammachot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Supachai2922@gmail.cpm

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอ ระโนด จังหวัดสงขลา โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสวัสดิการสังคม ($\bar{X} = 4.05$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.86$) ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{X} = 3.81$) และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.72$) 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ด้านสุขภาพร่างกาย ญาติใกล้ชิดควรดูแลเรื่องโภชนาการ การดูแลสุขภาพการ

* Received April 12, 2022; Revised April 21, 2022; Accepted May 4, 2022

พักผ่อนให้เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ 2) ด้านจิตใจ ส่งเสริมทำกิจกรรมระหว่างครอบครัว สวดมนต์ไหว้พระ ให้เกียรติยกย่องเชิดชูให้มีความสำคัญ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อม บริเวณบ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ 4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม สานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยว หัวเหว่ 5) ด้านสวัสดิการสังคม ผู้นำท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขควรรีบประสานผู้สูงอายุ แจ้งเรื่องรัฐสวัสดิการที่พึงได้รับอย่างเท่าเทียมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความต้องการ, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research has two objectives as following 1) to study the requirement to improve the quality of life of the elderly in the Khlongdan subdistrict community, Ranod District, Songkhla Province, 2) to explore suggestions on how to improve the quality of life of elderly people in Khlongdan subdistrict community, Ranod district, Songkhla province. is the mixed research both qualitative and quality collection by questionnaire and keys interview. The results were as follows: 1. Overall, the average of the needs to improve the quality of life of the elderly in Khlong Dan subdistrict community, Ranod district, Songkhla province was remarkably high ($\bar{x} = 3.91$). When each aspect was taken into consideration, sorting the average in descending order, the elderly people were found to have the greatest need to improve their mental wellbeing ($\bar{x} = 4.08$), followed by social welfare ($\bar{x} = 4.05$), environment ($\bar{x} = 3.86$), physical health, ($\bar{x} = 3.81$), and social relationships with the least average ($\bar{x} = 3.72$). 2. Regarding suggestions on how to improve the quality of life of elderly people in Khlongdan subdistrict community, Ranod district, Songkhla province, it was found that 1) in physical health, close relatives should take care of nutrition, healthcare, a rest to suit the age of the elderly, 2) on the mental issue, promoting activities between families, prays, honor, exaltation, 3) the environment, organizing the environment in the house with tidiness to prevent accidents, 4) Social relations, relationships between individuals, communities, and society to reduce feelings of isolation, loneliness, and 5) in social welfare, local leaders or public health volunteer staff should urgently coordinate elderly people to inform the welfare

state that should be given equally by the relevant authorities to improve the quality of life in accordance with the needs of the elderly.

Keywords: requirement to improve, quality of life, elderly

บทนำ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคม สูงวัยอย่างสมบูรณ์คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 และจะเป็น สังคมสูงวัยระดับสุดยอดเมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ในปี 2574 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) ประเด็นสำคัญไม่ได้ขึ้นกับสัดส่วนเพียงเท่านั้น ยังมีประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม สภาพร่างกาย ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของผู้สูงอายุ สภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการพึ่งพาคือคนอื่น เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สูงอายุทั้งหลายจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ตามที่องค์การอนามัยโลก ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง บุคคลนั้นสามารถรับรู้ได้ว่าตน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย มีพลังกำลังในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นอิสระโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น และสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ 2) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง บุคคลนั้นรับรู้ถึงความรู้สึกทางบวกที่มีต่อตนเอง เช่น อารมณ์ ความภูมิใจ ภาพลักษณ์ ความคิดสมาธิ ความจำ ความเชื่อในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรับมือกับความรู้สึกในทางลบ เช่น ความเศร้าหรือวิตกกังวลที่เกิดขึ้นได้ด้วย 3) คุณภาพชีวิตด้านสังคมหมายถึงบุคคลนั้นรับรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งการเป็นผู้ให้และผู้รับ และ 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมหมายถึงบุคคลนั้นรับรู้ว่าจะสามารถเข้าถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีวิต เช่น สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ฐานะการเงินมั่นคง มีบริการสาธารณะเพียงพอ และมีกิจกรรมสันทนาการตามความเหมาะสม คุณภาพชีวิตจึงเป็นกลไกทางสังคมที่มนุษย์กำหนดขึ้น เพื่อใช้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะส่งผลให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา ให้มีการดำรงชีวิต ในแนวทางที่ดีโดยใช้วิธีการอันชอบธรรมในการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของตน จนเป็นที่ยอมรับในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม (กรรณิการ์ ศรีวาริรัตน์, 2551) ในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณและบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ สำคัญคือรัฐต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น และได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุไว้

โดยสรุปคือ รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม จนอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคม และมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้การจัดการทรัพยากร และบริการสังคม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในอนาคต (พระชัชวาล ปัญญาโร (พยาบาล), 2559) สำหรับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในตำบลคลองแดนนั้น เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองแดน ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด แต่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ กล่าวคือ อาศัยอยู่กับลูกหลานแต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน จากสภาพเศรษฐกิจสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นของชุมชน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันเป็นสาเหตุที่สำคัญ ทำให้บทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง การย้ายถิ่นเข้ามาสู่เมืองของคนวัยหนุ่มสาวเพื่อมาทำงาน ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งและเกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ เพราะผู้สูงอายุมักถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านตามลำพัง เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวต้องออกไปทำงาน ทำให้รู้สึกท้อแท้ หมดหวัง จนทำให้รู้สึกน้อยใจ อ่อนไหวง่าย วิตกกังวล รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย และต้องการการพึ่งพามากขึ้น ก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ซึมเศร้า แยกตัวจากสังคม ที่กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่ไม่ได้รับการดูแล ทั้งด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่างๆ เบียดเบียน ทั้งโรคทางกาย และทางสมอง ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดู ที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในขณะนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ชุมชนตำบลคลองแดน สามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย:

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บ

ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554) ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ และดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม รวม 13 รูป/คน แบบจำเพาะเจาะจง เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยมีกระบวนการและขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือการ ตรวจสอบความถูกต้อง รวบรวมคำตอบ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุม เข้าใจง่าย โดยแยกออกเป็นแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ศึกษาจากเอกสาร เป็นการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีเนื้อหา จากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม โดยสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม คือการรวบรวมข้อมูลที่ได้อามาจากแบบสอบถามแล้วนำมาตัดแยกตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย:

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา” สรุปผลวิจัยได้ ดังนี้

1. ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังตาราง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านสุขภาพร่างกาย	3.81	0.60	มาก
2. ด้านจิตใจ	4.08	0.44	มาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.86	0.50	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.72	0.48	มาก
5. ด้านสวัสดิการสังคม	4.05	0.47	มาก
รวม	3.91	0.34	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสวัสดิการสังคม ($\bar{X} = 4.05$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.86$) ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อเสนอแนะ โดยจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ด้านสุขภาพร่างกาย ญาติใกล้ชิดควรดูแลเอาใจใส่ด้านอาหารการกินในแต่ละมื้ออาหารของผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ติดเตียง จัดให้มีพยาบาลเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขมาตรวจเยี่ยมวัดความดัน ไขมัน เบาหวาน แก่ผู้สูงอายุทุกอาทิตย์หรือในแต่ละเดือน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปโรงพยาบาล ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกาย โดยเน้นการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย จัดอบรมให้ความรู้แก่บุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุประเภทติดเตียงเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันและบริการด้านกายภาพบำบัด (จิราณี ชังคะมณี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, 2564); (อภิรดา สุขจันทร์ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข, 2564); (พระครูรัตนสุตากร เจ้าอาวาสวัดคลองแดน, 2564)

ด้านจิตใจ ส่งเสริมให้บุตรหลานและบุคคลในครอบครัวเข้ามาดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สนทนาพูดคุย ชวนทำกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลินแก่ผู้สูงอายุ สวดมนต์ เจริญภาวนา หรือทำกิจกรรมนันทนาการ ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในฐานะที่ผ่านประสบการณ์ในการใช้ชีวิตที่ประสบผลสำเร็จ เช่น การยกย่องผู้สูงอายุในเรื่องของปราชญ์ชาวบ้าน ให้เป็นแบบอย่างที่ดี

ดีในการประพฤติปฏิบัติของคนรุ่นหลัง (สุภา ทองด้วง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ, 2564); (พระครูรัตนสุตากร เจ้าอาวาสวัดคลองแดน, 2564); (กาญจจรี ปลอดภัย สม ปราชญ์ชาวบ้าน, 2564)

ด้านสิ่งแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ด้วยการจัดสิ่งของภายในบ้านให้เป็นระเบียบ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุแก่ผู้สูงอายุ เช่น การจัดบ้านที่พื้กอาศัย และเรื่องอากาศถ่ายเท พื้นบ้านไม่ลื่น การนั่งเก้าอี้ เป็นต้น ชุมชนและสังคมรอบข้าง ต้องปลอดภัยจากอันตราย เช่น การล้กเล็กขโมยน้อย ยาเสพติด ประเภทต่าง ๆ (ฐิตียา เณลิมงาม อาสาสมัครสาธารณสุข, 2564); (สมปอง ถิมจันทร์ อาสาสมัครสาธารณสุข, 2564); (นิตยา อาทกรกิจ ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลคลองแดน, 2564)

ด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมให้มีสวนสาธารณะในชุมชนหลาย ๆ แห่งที่กระจายกันออกไป ผู้สูงอายุจะได้เดินทางไปใช้บริการได้สะดวก มีสภาพดี สามารถใช้งานได้ อาจจะต้องปรับปรุงให้มีพื้นที่หรืออุปกรณ์ สำหรับผู้สูงอายุโดยตรง รวมถึงการอำนวยความสะดวกเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางลาดสำหรับ รถเข็น รววจับตามทางเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุได้ ก็เท่ากับว่าเป็นการส่งเสริมให้คนแก่อยากออกไปใช้บริการเพิ่มขึ้นและไม่เป็นอุปสรรคต่อการดูแลสุขภาพตนเองด้วยต้องการให้มีชมรมผู้สูงอายุเฉพาะกลุ่ม เพื่อจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ ที่สามารถนำมาขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุเข้าถึงรัฐสวัสดิการที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึง และคล่องตัว (พระครูรัตนสุตากร เจ้าอาวาสวัดคลองแดน, 2564); (สุภา ทองด้วง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ, 2564); (อภิรดา สุขจันทร์ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข, 2564)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา” อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสวัสดิการสังคม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะชุมชนตำบลคลองแดน อยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาลในอำเภอ ผู้สูงอายุจึงมีความต้องการให้มีการบริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่ออกให้บริการแก่ผู้สูงอายุถึงชุมชน ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุบางรายไม่สะดวกในการเดินทางไปพบแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา ศรีวณิชชากร ที่ว่า รัฐหรือเอกชนที่มีความพร้อม ทำหน้าที่จัดให้มีระบบบริการสังคมที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อส่งเสริมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เช่น บริการ

ด้านสุขอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและการมีรายได้ การบริการสังคมและ
นันทนาการ (สุพัตรา ศรีวิชชากร, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานส่งเสริมและ
สนับสนุนวิชาการ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ศึกษาวิจัย การจัด
สวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย กรณีศึกษาพื้นที่ : เมืองพัทยา อ.บางละ
มุง จ.ชลบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการหน่วยบริการดูแลสุขภาพ เยี่ยม
บ้าน และให้ความรู้ผู้สูงอายุที่บ้านมากที่สุด (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558)

ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด
จังหวัดสงขลา ในด้านความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพร่างกาย โดยภาพรวม
ผู้สูงอายุมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีการออก
ตรวจสุขภาพและอยากให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสม สอดคล้องกับ
แนวคิดของ บังอร ธรรมศิริ กล่าวว่า ความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปบ้าง
เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ โดยดูแลเอาใจใส่เรื่องการ
รับประทานอาหาร การพักผ่อนนอนหลับ จัดที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมปลอดภัย จัดหาเสื้อผ้า
เครื่องนุ่งห่มให้ เหมาะสมตามฤดูกาล แบ่งเบาภาระเรื่องงานในบ้าน พาผู้สูงอายุไปรับการตรวจ
สุขภาพอย่างสม่ำเสมอ จัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุ เช่น แวนตา ไม้
เท้า เครื่องช่วยเดิน เป็นต้น (บังอร ธรรมศิริ, 2549) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมณชนก หนู
สิงห์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเทพา อำเภอ
เทพา จังหวัดสงขลา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2561 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ความต้องการ
สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้าน
นันทนาการ ด้านความปลอดภัยในชีวิต (กมณชนก หนูสิงห์, 2562)

ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด
จังหวัดสงขลา ในด้านความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีความ
ต้องการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุในชุมชนคลองแดนยังขาดเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์
ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตและความเครียด ขาดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมใน
วันสำคัญ/ประเพณีทางศาสนา และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงต้องการได้รับคำแนะนำจาก
แพทย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ บังอร ธรรมศิริ กล่าวว่า เพื่อตอบสนองความ
ต้องการของผู้สูงอายุทางด้านจิตใจ โดยเอาใจใส่พูดคุยอย่างสม่ำเสมอ ให้ความรัก ความเคารพ
ยกย่อง ยอมรับนับถือให้ผู้สูงอายุเล่าประสบการณ์ชีวิต ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเช่นการจัด
งานวันเกิด การพาผู้สูงอายุไปท่องเที่ยวตามโอกาสและสถานที่ที่เหมาะสม การแสดงให้เห็น
ความสำคัญของวันสงกรานต์ ซึ่งเป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติ (บังอร ธรรมศิริ, 2549) สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ คະນອງ ฟิลุน ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาล

ตำบลหนองกงศรี อำเภอนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศีกษาวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุ ต้องการทางด้านจิตใจ คือ ควรมีการตั้งชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน (คนอง พิณ, 2561)

ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนดจังหวัดสงขลา ในด้านความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้สูงอายุต้องการให้สภาพบ้านของตน มีอากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ เป็นส่วนตัว มีความมั่นคงและปลอดภัย เช่น ปราศจากโจรผู้ร้าย มีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถใช้ประโยชน์และเข้าถึงระบบสาธารณูปโภคในชุมชนที่อาศัย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวัลย์ รัตนา กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน การที่ผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ เช่น การมีบ้านและอยู่ในชุมชนที่มีสภาพดีจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกที่บ้านน่าอยู่สะดวกสบาย สงบ ปลอดภัย เป็นส่วนตัว มีเพื่อนบ้านที่ดีปราศจากโจรผู้ร้าย รวมทั้งมีความพึงพอใจในการบริการของชุมชน เช่น การบริการรักษาพยาบาลที่เพียงพอ การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย มีรายได้เพียงพอกับความต้องการของตนเอง ย่อมทำให้ชีวิตของผู้สูงอายุเป็นสุข จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุที่รู้ว่าตนเองอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความพอใจต่อบ้าน ชุมชนและที่อยู่อาศัยรอบ ๆ กาย สามารถสะท้อนถึงประสบการณ์ที่ดีมีความสุขหรือมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ (วิลาวัลย์ รัตนา, 2552) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ชูประดิษฐ์ ศีกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ผลการศีกษาวิจัยพบว่า ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ในแต่ละด้านในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก (วันชัย ชูประดิษฐ์, 2555)

ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนดจังหวัดสงขลา ในด้านความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้สูงอายุต้องการพบปะผู้สูงอายุชุมชนอื่น ๆ รวมกลุ่มกันออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับสมาชิกในครอบครัวและญาติมิตร มีการสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัว ต้องการได้รับการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่สมาชิกในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ในการดูแล สอดคล้องกับทฤษฎีของ มาสโลว์ กล่าวว่า ความต้องการทางสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการทางด้านนี้จะเป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและมีความรู้สึกที่ตนเองนั้น เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมเสมอ (พระครูภัทรปัญญาคุณ (เวียง แซ่ฮ้อย), 2561) สอดคล้องกับทฤษฎีของ

แอลเดอร์เฟอร์ กล่าวว่า ความต้องการความสัมพันธ์ คือ ความต้องการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อม อื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวลัย รัตนา กล่าวว่า ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคม มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น เช่น การมีเพื่อนในวัยเดียวกันนั้นสามารถปรับทุกข์ซึ่งกันและกันได้ มีความรู้สึกที่ดีให้ความช่วยเหลือ ให้การอุปการะ ให้ความเคารพยกย่องซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความหมายและมีคุณค่า โดยมักจะใช้เวลาว่างทำกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เช่น ไปวัด ทำบุญ ฟังเทศน์เข้าร่วมในชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมอาสาสมัคร ชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ จากทฤษฎีการมีกิจกรรมร่วมกันเชื่อว่าผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสูง สามารถปรับตัวได้ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม จะเป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตสูงและทำให้คุณภาพชีวิตสูงตามไปด้วย (วิลาวลัย รัตนา, 2552)

ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ในด้านความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสวัสดิการสังคม โดยภาพรวมผู้สูงอายุ มีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สูงอายุได้รับบริการด้านสวัสดิการจากผู้นำชุมชน มีความพึงพอใจกับสวัสดิการด้านการเงินและความสะดวกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานรัฐและหน่วยงานในชุมชน ตลอดจนได้รับคำปรึกษาจากอาสาสมัครชุมชน เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย การแพทย์แผนไทย สมุนไพรบำบัด สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา ศรีวณิชชากร กล่าวว่า รัฐจะต้องจัดสวัสดิการทางสังคมที่เป็นระบบให้บริการแก่ประชาชนเพื่อตอบสนองความจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เช่น บริการด้านสุขอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและการมีรายได้ การบริการสังคมและนันทนาการ (สุพัตรา ศรีวณิชชากร, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพงศ์ คชศักดิ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยชน อำเภอเขาชัยชน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ควรจัดสวัสดิการด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณ และบุคลากรที่เพียงพอ การบูรณาการการทำงานกับภาพส่วนอื่น ๆ (อรรถพงศ์ คชศักดิ์, 2562) แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสิทธิชัย ชยานนโท (จันทร์ภักดี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (พระชัชวาล ปลูกยาวโร (พยาบาล), 2559)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา มีดังนี้

ให้มีการบูรณาการจิตสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชน เพิ่มอัตราบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ความรู้ในการวางแผนล่วงหน้าก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุให้กับประชาชน สร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตให้กับผู้สูงอายุ อบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุให้สมาชิกในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย ควรนำศาสตร์พระราชามาใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในปัจจุบัน ในส่วนของการประหยัดอดออม ควรมีหอกระจายข่าว หรือวิทยุชุมชนเพื่อเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เช่นการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ หรือสิทธิที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกในด้านความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ มีกิจกรรมที่สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลในครอบครัวและชุมชน สังคม อย่างหลากหลาย ฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ตามความถนัด เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ หรือจัดให้มีการดูงานในท้องถิ่นต่าง ๆ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นลักษณะของความต้องการได้รับความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลที่ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่พอเพียงและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของแต่ละบุคคลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ แลความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งกับสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิตที่ซบถธรรม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นในสังคมและสภาพแวดล้อมที่ดี ที่ผู้สูงอายุสามารถสนองต่อความต้องการทางด้านร่างกายอย่างเหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน ซึ่งได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ส่วนความสุขทางจิตใจ เป็นลักษณะที่บุคคลมีความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงในจิตใจ ได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้อื่น จากการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก จึงขอเสนอแนะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ควรรักษาและพัฒนาต่อไปในถึงที่สุด มีการบูรณาการจิตสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชน ด้วยการจัดให้มีโครงการให้ความรู้ในการวางแผนล่วงหน้าก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ นำศาสตร์พระราชาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก หนูสิงห์. (2562). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเทพา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2561. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรรณิการ์ ศรีวาริรัตน์. (2551). โมเดลเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตคนชรา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจจรี ปลอดภัยสม ปราชญ์ชาวบ้าน. (7 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- คะนอง พิรุน. (2561). รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการเมืองการปกครอง, 8(3), 98-109.
- จิราศิ ฆังคะมณี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. (8 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- ฐิตียา เฉลิมงาม อาสาสมัครสาธารณสุข. (9 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- นิตยา อาหารกิจ ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลคลองแดน. (10 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- บังอร ธรรมศิริ. (2549). กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมใน ชุมชนบ้านโนนคูณ-โนนคำ ตำบลโนนค้อ อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระครูภัทรปัญญาคุณ (เวียง แซ่ฮ้อย). (2561). ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระครูรัตนสุตากร เจ้าอาวาสวัดคลองแดน. (11 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- พระชัชวาล ปณญาวโร (พยาบาล). (2559). การศึกษาความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- วันชัย ชูประดิษฐ์. (2555). การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิลาวัลย์ รัตนา. (2552). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สังศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: วีพีเอส.
- สมปอง ลิ้มจันทร์ อาสาสมัครสาธารณสุข. (12 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย กรณีศึกษาพื้นที่ : เมืองพัทยา อ.บางละมุง จ.ชลบุรี อบต.ด้านชุมพล อ.บ่อไร่ จ.ตราด. ใน รายงานการวิจัย. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุพัตรา ศรีวิเศษชากร. (2555). มุมมองใหม่ในการจัดการของหน่วยบริการปฐมภูมิ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สุภา ทองด้วง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ. (15 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- อภิรดา สุขจันทร์ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข. (16 ตุลาคม 2564). ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. (นายสุภัทชัย คำสีใหม่, ผู้สัมภาษณ์)
- อรรถพงศ์ คชศักดิ์. (2562). แนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน อำเภเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยทักษิณ.